

SITOUMUS2050-TUTKIMUS - HAVAINTOJA MÄÄRÄLLISESTÄ JA LAADULLISESTA AINEISTOSTA

20.5.2025

Visa Penttilä (LUT), Eero Rantala (LUT), Elina Vikstedt (TAU)

1

-
-
1. Tutkimuksen kuvaus
 2. Havaintoja määrällisestä aineistosta
 3. Havaintoja haastatteluista

2

TUTKIMUKSEN KUVAUS

- » Tähän esitykseen on kerätty havaintoja kolmesta erillisestä aineistosta, jotka on kerätty osittain eri tutkimustarkoituksiin
 - » Määrällinen aineisto Motivan kanssa
 - » Haastatteluaineisto LUT (16)
 - » Haastatteluaineisto TAU (7)
- » Yleisellä tasolla kaikissa tarkastellaan kokemuksia palvelusta kestävyysasioiden organisoinnissa ja sen merkityksestä organisaatioille
- » Tämän esityksen analyysi on kuvailevaa ja painottuu enemmän käytännön näkökulmiin, joita aineistosta on noussut esiin
- » Määrällisen aineiston suppeuden vuoksi tulkintoihin syytä suhtautua kriittisesti!
- » Laadullisen aineiston analyysi tutkimusta varten jatkuu edelleen; tähän esitykseen nostettu vain yleisiä teemoja haastatteluista

3

MÄÄRÄLLISEN AINEISTON KUVAILEVA ANALYYSI

- » Seuraavassa esitämme taustatietoja ja kuvailevia lukuja (keskiarvoja) määrällisestä aineistosta; nämä antavat osviittaa käyttäjien kokemuksista ja potentiaalisten käyttäjien ajatuksista
- » Vastaajia on sen verran vähän, että tarkastelu lähinnä aggregoidulla tasolla (eli luvuissa mukana niin sitoumusten tekijät kuin ne jotka eivät ole tehneet näitä)
- » Muutamista valituista muuttujista keskiarvovertailuja toimijatyyppin ja koon mukaan (näistä luvuista poistettu yksityishenkilöt ja muut)
 - » Toimijatyyppit: 1) Yksityinen: yritykset 2) Julkinen: kunnat, valtionhallinto, koulut 3) kolmas sektori: kansalaisjärjestöt, etujärjestöt ja puolueet
- » Varsinaista tilastollista analyysia ei ole tehty

4

Kokemus palvelusta	Frekvenssi	%
Organisaationi on tehnyt sitoumuksen	72	36,55
En tunne palvelua entuudestaan	70	35,53
En ole tehnyt sitoumusta, mutta sitoumukset ovat tuttuja ja olen vierailut verkkosivuilla	55	27,92
Yhteensä	197	100

- » Vastaajista vain reilu kolmasosa tehnyt sitoumuksen
- » Tämän vuoksi seuraavat luvut syytä ottaa suuntaa-antavina – eivät siis kuvaa vain sitoumusten tehneiden kokemuksia palvelusta

5

TAUSTATIEDOT

Organisaatio	Frekvenssi	%
Yritykset	64	32,99
Oppilaitokset	29	14,95
Valtionhallinto	8	4,12
Kunnat ja alueet	20	10,31
Kansalaisjärjestöt	16	8,25
Etujärjestöt ja puolueet	6	3,09
Muut	15	7,73
Yksityishenkilöt	36	18,56
Yhteensä	194	100,00

Organisaation koko	Frekvenssi	%
1-5	46	25,84
5-20	26	14,61
20-50	22	12,36
50-100	6	3,37
100-200	12	6,74
200-500	13	7,3
500-1000	19	10,67
yli 1000	34	19,1
Yhteensä	178	100

Maakunta	Frekvenssi	%
Uusimaa	81	43,78
Pirkanmaa	23	12,43
Pohjois-Pohjanmaa	13	7,03
Pohjois-Savo	6	3,24
Lappi	6	3,24
Kymenlaakso	6	3,24
Pohjois-Karjala	5	2,7
Varsinais-Suomi	16	8,65
Kanta-Häme	4	2,16
Kainuu	1	0,54
Keski-Suomi	8	4,32
Satakunta	2	1,08
Etelä-Karjala	2	1,08
Päijät-Häme	6	3,24
Etelä-Pohjanmaa	3	1,62
Pohjanmaa	2	1,08
Etelä-Savo	1	0,54
Yhteensä	185	100

HUOM! Näissä luvuissa kaikki, jotka ovat vastanneet kyseiseen kohtaan (siksi summat erilaisia)

6

SITOUMUSTEN EDUT JA HAASTEET

Muuttujat*	Havaintojen määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
EDUT			
Vapaaehtoiset sitoumukset tukevat organisaation kestävyystyötä	126	4,02	0,91
Sitoumukset auttavat kestävyystavoitteiden asetannassa	125	3,94	0,97
Sitoumukset auttavat kestävyystyön organisoinnissa	121	3,60	1,10
Sitoumukset auttavat sisäisessä viestinnässä	121	3,77	1,09
Sitoumukset auttavat ulkoisessa viestinnässä	125	4,04	0,95
Sitoumukset saavat aikaan pysyviä muutoksia organisaatiossa	119	3,45	1,04
Sitoumukset luovat mahdollisuuksia yhteistyölle muiden kanssa	116	3,53	1,09
Sitoumus-palvelun avoimuus tukee kestävyystyötä	117	4,08	1,02
Sitoumukset luovat verkostoja organisaatioiden välille	110	3,44	1,03
HAASTEET			
Sitoumuksen tekeminen on päällekkäistä muiden kestävyystyön muotojen kanssa	119	3,18	1,20
Sitoumukset aiheuttavat raportointitaakkaa	113	3,11	1,16
Sitoumusten toteuttamiseen ja seurantaan ei ole resursseja	116	3,03	1,22
Sitoumusten kriteerit ovat epämääräisiä	108	2,72	1,08
Sitoumustyö ei ole tarpeeksi näkyvää	113	3,28	1,15

Huom! Tässä kaikki vastausten havainnot (havaintojen määrä muuttuu sen mukaan Kuinka moni vastannut ko. kohtaan)

(5 täysin samaa mieltä – 1 täysin eri mieltä / EOS)

7

KESKIARVOVERTAILU EDUISTA TOIMIJOITTAIN

(ilman yksityishenkilöitä ja muita)

Organisaatio	Keskiarvo (Vapaaehtoiset sitoumukset tukevat organisaation kestävyystyötä)	Frekvenssi
Yksityinen	4,022	46
Julkinen	4,075	40
Kolmas sektori	4,133	15

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset auttavat kestävyystavoitteiden asetannassa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,711	46
Julkinen	4,125	40
Kolmas sektori	3,800	15

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset auttavat kestävyystyön organisoinnissa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,341	44
Julkinen	3,703	37
Kolmas sektori	3,800	15

Julkinen ja kolmas sektori näyttäisivät hyötyvän hieman enemmän palvelusta yleisellä tasolla

8

KESKIARVOVERTAILU EDUISTA TOIMIJOITTAIN

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset auttavat sisäisessä viestinnässä)	Frekvenssi
Yksityinen	3,605	43
Julkinen	3,718	39
Kolmas sektori	3,867	15

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset auttavat ulkoisessa viestinnässä)	Frekvenssi
Yksityinen	4,000	46
Julkinen	4,026	39
Kolmas sektori	3,933	15

Viestinnän suhteen näkemykset hyvin samanlaisia

9

KESKIARVOVERTAILU EDUISTA TOIMIJOITTAIN

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset saavat aikaan pysyviä muutoksia organisaatiossa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,233	43
Julkinen	3,579	38
Kolmas sektori	3,467	15

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumus-palvelun avoimuus tukee kestävyystyötä)	Frekvenssi
Yksityinen	3,833	42
Julkinen	4,189	37
Kolmas sektori	4,357	14

Yksityisen sektorin näkemykset palvelun avoimuudesta ja sen pitkäjänteisyydestä varautuneempia

10

KESKIARVOVERTAILU ESTEISTÄ TOIMIJOITTAIN

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset luovat mahdollisuuksia yhteistyölle muiden kanssa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,395	43
Julkinen	3,686	35
Kolmas sektori	3,357	14

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset luovat verkostoja organisaatioiden välille)	Frekvenssi
Yksityinen	3,262	42
Julkinen	3,469	32
Kolmas sektori	3,000	13

Julkisella sektorilla mahdollisesti korostuneemmin verkostoitumista ja yhteistyötä

11

KESKIARVOVERTAILU ESTEISTÄ TOIMIJOITTAIN

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumuksen tekeminen on päällekkäistä muiden kestävyystyön muotojen kanssa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,455	44
Julkinen	3,324	37
Kolmas sektori	2,357	14

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumukset aiheuttavat raportointitaakkaa)	Frekvenssi
Yksityinen	3,326	46
Julkinen	3,031	32
Kolmas sektori	3,000	13

Yksityisellä sektorilla entuudestaan enemmän raportointia ja kestävyystyötä

12

KESKIARVOVERTAILU ESTEISTÄ TOIMIJOITTAIN

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumusten kriteerit ovat epämääräisiä)	Frekvenssi
Yksityinen	2,930	43
Julkinen	2,621	29
Kolmas sektori	2,462	13

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumusten toteuttamiseen ja seurantaan ei ole resursseja)	Frekvenssi
Yksityinen	2,909	44
Julkinen	3,200	35
Kolmas sektori	2,800	15

Organisaatio	Keskiarvo (Sitoumustyö ei ole tarpeeksi näkyvää)	Frekvenssi
Yksityinen	3,390	41
Julkinen	3,286	35
Kolmas sektori	3,143	14

13

KESKIARVOVERTAILUA (KOKO)

Organisaation koko	Keskiarvo (Sitoumuksen tekeminen on päällekkäistä muiden kestävyystyön muotojen kanssa)	Frekvenssi
1-5	2,75	12
5-20	3,00	13
20-50	2,92	12
50-100	3,25	4
100-200	3,11	9
200-500	3,50	8
500-1000	3,09	11
yli 1000	3,81	26

- » isommilla toimijoilla kokemuksia päällekkäisyydestä – todennäköisesti tekevät jo jotain entuudestaan
- » Luvuista poistettu yksityishenkilöt/muut

14

KESKIARVOVERTAILUA (KOKO)

Organisaation koko	Keskiarvo (Vapaaehtoiset sitoumukset tukevat organisaation kestävyystyötä)	Frekvenssi
1-5	4,31	13
5-20	4,08	13
20-50	4,29	14
50-100	4,25	4
100-200	4,44	9
200-500	4,00	9
500-1000	4,08	12
yli 1000	3,58	26

- » Keskiarvoin tarkasteltuna sitoumukset näyttäisivät tukevan kestävyystyötä
- » Pienemmällä keskiarvo korkeampi kuin kaikista suurimmilla – pienemmät mahdollisesti saavat suuremman hyödyn palvelusta
- » Luvuista poistettu yksityishenkilöt/muut

15

KEHITTÄMISKOHTEET

Verkkopalvelun jatkokehityksessä tärkeimpiä ominaisuuksia olisivat:			
Muuttujat*	Havaintojen määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
Sitoumuksen luominen mahdollisimman sujuvasti	122	4,34	0,80
Raportoinnin sujuvoittaminen	113	4,24	0,93
Mahdollisuus ladata laadukkaita raportteja ja viestinnällistä materiaalia sivustolta	121	4,17	1,04
Saada kokonaiskatsaus kaikkien sitoumusten vaikutuksista	121	4,31	0,85
Saada helposti etsittyä esimerkkejä hyvistä tavoista edistää kestävyyttä	124	4,36	0,93
Yhteensopivuutta CSRD-datapisteiden kanssa	79	3,96	1,09

- » Lähes kaikkia kehityskohteita pidetään yhtä tärkeinä

(5 täysin samaa mieltä – 1 täysin eri mieltä / EOS)

16

Mikä koetaan toimivimmiksi valtion ohjauskeinoiksi organisaatioiden kestävyystyössä oman organisaation tai toimintaympäristösi näkökulmasta:

Muuttujat*	Havaintojen määrä	Keskiaarvo	Keskihajonta
Lainsäädäntö	182	4,32	1,02
Vapaaehtoiset sitoumukset	185	3,24	1,12
Rahalliset tuet	185	4,05	1,03
Verkostot ja yhteistyöryhmät	186	3,78	0,96
Informaatio-ohjaus esim. viestintäkampanjat	183	3,58	1,03
Public-private yhteistyö	124	3,51	1,02

- » Lainsäädäntöä pidetään tärkeimpänä ohjauskeinona, vapaaehtoisia sitoumuksia vähiten tärkeimpänä
- » Kysymys ohjannee vastaajia lainsäädännön korostamiseen, koska se on vahvin keino?

(5 tärkein– 1 vähiten tärkein / EOS)

17

AVOIMET VASTAUKSET

- » Avoimia vastauksia ei analysoitu, muutamia yleisiä nostoja, jotka tuovat esiin erilaisia kokemuksia (näitä kannattanee katsoa vastaajan tyyppin mukaan):
 - » "En valitettavasti tunnista kummoisiakaan hyötyjä" (Yritys, 200-500)
 - » "Konkreettiseksi muoteltu sitoumus auttaa pysymään aikataulussa ja pitämään sovitun asian työpöydällä." (Yritys, >1000)
 - » "Sitoumus on vapaaehtoinen, mutta jos vastaavat asiat ovat organisaation strategiassa tai ohjelmissa, mikä lisäarvo sitoumuksella on? Verkostot, mutta aika suppea per organisaatio." (Kunnat ja alueet)
 - » "Toivoisin näkeväni paremmin mitä hyötyä sitoumuksesta on, luetaanko niitä ja kenen toimesta, ja tuoko sitoumus jollain tavalla lisäarvoa organisaation kestävyys- ja vastuullisuustyölle...nyt sitoumus on jäänyt ainakin itselleni aika näkymättömäksi." (Oppilaitokset)
 - » "Kaiken kaikkiaan saadaan vipinää aikaan." (Oppilaitokset)

18

ALUSTAVIA HAVAINTOJA HAASTATTELUISTA

- » Haastattelut tehty erillisten tutkimushankkeiden puitteissa, eikä niillä ole suoraa yhteyttä edellä esitettyyn määrälliseen aineistoon
- » Haastatteluaineistot kerätty kahdessa eri projektissa (LUT ja TAU), mutta yleisellä tasolla tarkastelevat haastateltavien kokemuksia palvelusta
- » Haastattelut eivät anna välttämättä edustavaa kuvaa; haastateltaviksi valikoitunut organisaatioita, jotka kenties aktiivisempia kuin keskimäärin (ei-aktiiviset tuskin kiinnostuneet vastaamaan); toisaalta haastateltavat kertoivat avoimesti myös puutteista ja kehityskohteista
- » Seuraavassa nostettu esiin teemoja, jotka valikoitu lähinnä sen mukaan, mikä voi olla palvelun kehittäjälle olennaista

19

HAASTATTELUISSA ESIIN NOUSSEITA TEEMOJA

1. Tekninen käytettävyys
 - » Osa piti teknistä käytettävyyttä ongelmana (joskin ilmeisesti alustaa jo päivitetty) – raportoinnissa ja sitoumusten löytämisessä
 - » Kenties helpoin tapa kehittää palvelua
2. Näkyvyys
 - » Monet pitävät palvelun näkyvyyttä vähäisenä (ei välttämättä ongelma niille, jotka kokevat saavansa jo siitä kannustusta, että sitoumus on julkisesti saatavilla)
 - » Myös vaikuttavuuden perään kiinnostusta
 - » Onko vaikuttavuutta mahdollista viestiä esimerkiksi aggregoidulla tasolla sitoumusten tekijöiden suuntaan?
3. Sitoumus20205-palvelun suhde muihin kestävyiden ja vastuullisuuden viitekehyksiin
 - » Organisaatiot luovivat useiden eri kestävyysraportointi/organisointiviitekehyksien välillä, jolloin Sitoumus voi olla toisaalta päällekkäinen tai toisaalta täydentävä viitekehys
 - » Tärkeää pyrkiä sanoittamaan Sitoumusten suhde muuhun kestävyystoimintaan?

20

4. Toimenpidesitoumusten merkitys pienemille ja julkisille organisaatioille

- » Haastattelussa erityisesti pienemmät organisaatiot vaikuttivat saavan palvelusta enemmän irti – suuremmilla (erityisesti) yritystoimijoilla jo paljon kokemusta ja omaa toimintaa, näille Sitoumus voi näyttäytyä päällekkäisenä/ylimääräisenä toimintana
- » Myös julkisille organisaatioilla palvelu näyttäisi tarjoavan selkeän viitekehyksen kestävyystoiminnalle

5. Linkitys kansallisiin tavoitteisiin

- » Sitoumus tapana linkittyä kansallisiin tavoitteisiin ja Suomessa tärkeisiin muutosalueisiin (tapa erottua muista vastaavista palveluista, joita yhä enemmän tarjolla)
- » Organisaatiot haluavat ehkä nähdä vahvemmin panoksensa osana kansallista toimintaa

6. Sitoumusten verkostovaikutukset

- » Organisaatiot voivat levittää tietoa ja innostaa muita toimijoita tekemään sitoumuksia / toimimaan omien sitoumusten mukaisesti (toisaalta määrällisestä datasta ei hirveästi tukea tälle!)

7. Vuorovaikutuksellisuus ja yhteistyö

- » Alustan kehittämisen kannalta keskeinen kysymys on, miten vuorovaikutusta ja oppimista voitaisiin edistää aiempaa paremmin - Voiko vuorovaikutuksellisuutta lisätä? - sekä peer-to-peer oppiminen, että sparraus ja vuoropuhelu sitoutujien ja jokaisen sitoumustyyppin oman hallinnon kanssa

8. Alustan fokus

- » Alustan fokus myös osittain pohditutti sitoumusten tekijöitä – miten eri toimijat ja sitoumukset ovat verrannollisia?

MUUTAMIA YLEISIÄ HUOMIOITA

- » Sekä määrällisestä että laadullisesta aineistosta välittyy jännitteinen kuva sitoumuksista: osa organisaatioista näyttäisi hyötävän siitä, osa taas pitää sitä ylimääräisenä ja näkymättömänä; toisaalta mahdollistaa paljon erilaisia sitoumuksia, toisaalta taas menettää fokuksensa ja merkityksensä joillakin organisaatioilla
- » Palvelun kohdentamista voi pohtia sektorin ja koon mukaan – mitkä organisaatiot hyötyisivät eniten sitoumuksista?
- » Laajemmassa kontekstissa tarkasteltuna voisi pohtia, että jos kestäväyyteen liittyvää sääntelyä kevennetään tulevaisuudessa (vrt. Omnibus-hanke), niin onko tällaiselle palvelulle enemmän tilausta?